

جریان‌شناسی شعر انقلاب اسلامی

www.ketab.ir

سرشاهه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی:

یادداشت

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شاهه افروده

ردمندی کنگره

ردمندی دیوبی

شماره کتابشناسی ملی

علائی، سعید - ۱۳۵۲ -

جریان‌شناسی شعر انقلاب اسلامی / سعید علائی

تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۷

۴۳۲

۳۵۰۰۰ ریال - ۲۹۳-۷ - ۴۱۹-۳ - ۹۶۴-۹۷۸

فیبا

کتابنامه [۳۹۳] - ۳۹۸ - همچنین به صورت زیرنویس

شعر انقلابی - تاریخ و نقد

شعر فارسی - تاریخ و نقد

ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - شعر

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

۱۳۸۷ ح ۲ ج ۸ - ۱۴۳۶۱۴

۹۳۵۸ - ۸۵۱۰۰

۱۳۵۳۰۷۶

انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

عنوان: جریان‌شناسی شعر انقلاب اسلامی

تألیف: سعید علایی

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۸۷

شمارگان: ۲۰۰۰ قیمت: ۳۵۰۰ تومان

حروف چینی و لیموگرافی: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

سامک: ۷-۶۹۳-۶۱۹-۶۷۸-۶۶۲

ISBN: 978-964-419-293-7

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، برسیده به میدان قدس، روبروی پمپ‌بنز اسدی، پلاک ۴۰۹۴.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی، صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irde.ir

فهرست مطالب

۱۳		مقدمه
		بخش اول:
۱۵		کلیات
۱۷	درباره‌ی جریان شناسی	
۲۲	نامگذاری یک جریان شعری	
۲۳	آیا شعر انقلاب و جنگ شعری دولتی است؟	
۲۵	درباره‌ی انقلاب اسلامی	
۲۷	ادبیات فارسی	
۲۸	چرا شعر؟	
۳۱	ادبیات / هدف / پیام	
۴۱	حکومت و شعر	
۴۱	آیا قدرت می‌تواند هنر را جهت دهی و برنامه ریزی کند؟	
۴۲	۱- شعر بی تفاوت	
۴۲	۲- شعر مخالف:	
۴۲	۳- شعر تسلیم یا شعر موافق:	
۴۳	شعر و حکومت در ایران	
۴۸	عصر مشروطه	
۴۸	شعر، حکومت و مردم	
۵۴	پهلوی دوم و شعر	
۵۷	حزب توده	

بخش دوم

غزل.....	۶۳
فصل اول: سرآغاز شعر دری.....	۶۵
غزل.....	۶۸
اما تغزل با غزل چه نسبتی دارد؟.....	۷۰
در قرون سیم و چهارم اتفاق افتاد؟.....	۷۷
تغزل در وضع سیاسی - اجتماعی.....	۷۹
دلبستگی‌های مردم محرومانه.....	۸۷
غزل.....	۸۹
اشاره‌گر متداول غزل.....	۹۰
غزل عاشقانه.....	۹۱
غزل عارفانه.....	۱۰۴
غزل عاشقانه - عارفانه.....	۱۱۷
بعد از حافظ.....	۱۲۴
مکتب و قریه.....	۱۲۶
سبک هندی.....	۱۲۹
ویژگی‌های غزل سبک هندی :.....	۱۳۰
بازگشت ادبی.....	۱۳۴
غزل سنتی معاصر.....	۱۳۵
غزل معاصر.....	۱۳۸
نیما و غزل معاصر.....	۱۴۰
غزل و شاعران معروف نیمایی.....	۱۴۴
غزل و شاعران نوپردازان.....	۱۴۷
فصل دوم: غزل انقلاب.....	۱۵۳

- استفاده از یک قالب تثبیت شده..... ۱۵۴
- تازگی‌های شعرنو و عدم آشنایی مخاطب عام با ظرافت‌ها و
ظرفیت‌های آن ۱۵۴
- سنت‌گرایی شعری، به پیروی از سنت‌گرایی انقلاب ۱۵۵
- تعهدگریزی شعر نو ۱۵۶
- گفتار اول: غزل انقلاب و جنگ در دوره‌ی نخست ۱۵۷
- ویژگی‌های غزل در دوره‌ی نخست انقلاب و جنگ ۱۵۸
- شعارزدگی، صراحت‌گویی ۱۵۸
- اشاره‌ی مستقیم به حوادث و اتفاقات ۱۶۱
- تأثیرپذیری از ادبیات ژورنالیستی (مطبوعاتی) ۱۶۲
- گسستن پیوند با جریان‌های رایج ۱۶۳
- پیشینه‌ی این غزل کجاست؟ ۱۶۴
- ورود مفاهیم مذهبی ۱۶۵
- واژگان تازه ۱۶۶
- بعد حماسی غزل انقلاب و جنگ (دوره‌ی نخست) ۱۶۷
- بهره‌گیری از مؤلفه‌های شعر عرفانی ۱۶۹
- گفتار دوم: غزل انقلاب و جنگ در دوره‌ی تکامل ۱۷۴
- دوری از صراحت ۱۷۵
- گسترش دایره‌ی واژگانی ۱۷۹
- ورود واژگان بومی ۱۸۰
- علقه‌های محلی و بومی ۱۸۱
- تلطیف و لحن صمیمی و بی‌تکلف، لحن عادی کلام ۱۸۲
- ارتباط با شعر در حال جریان ۱۸۹
- جریان شعر حاشیه‌ای ۱۸۹

- گفتار سوم: شعر دهی شصت..... ۱۹۰
- شعر گفتار .. ۱۹۲
- شعر دهی همداد یا پساگردن..... ۱۹۴
- غزل فرم..... ۱۹۴
- تأثیرپذیری از شعر نیمایی و سپید..... ۱۹۵
- تأثیرپذیری از غزل سبک هندی..... ۱۹۷
- وزود اصطلاحات خاص غلیم..... ۲۰۰
- غزل متغوی..... ۲۰۳
- غزل مجاوره‌ای..... ۲۰۹
- در حاشیه‌ی غزل انقلاب (یک چهره)..... ۲۱۲
- مبارزات مرده لبنان..... ۲۱۹
- سر - و مضنویت مردم بوستانی و مرز کویین..... ۲۱۹
- بخش سوم: بررسی محتوای غزل انقلاب..... ۲۲۱
- فصل اول: شعر مذهبی..... ۲۲۳
- عدالت خورمی حضرت امیر (ع)..... ۲۲۵
- درباره‌ی شهادت حضرت علی..... ۲۳۰
- درباره‌ی حضرت زهرا (س)..... ۲۳۲
- درباره‌ی حضرت امام رضا (ع)..... ۲۳۴
- درباره‌ی امام زمان (عج)..... ۲۳۴
- غزل عاشورایی..... ۲۳۸
- شرح واقعی کربلا..... ۲۴۱
- در ذکر شهادت امام حسین (ع)..... ۲۴۴
- گفتار دوه: شعر انقلاب اسلامی..... ۲۵۰

۲۵۷	فصل دوم: غزل جنگ
۲۷۹	شخصیت‌ها
۲۷۹	حضرت امام خمینی (ره)
۲۸۵	در رثای شهید بهشتی
۲۸۸	در رثای شهید آوینی (سید شهیدان اهل قلم)
۲۹۱	در سوگ سرداران حاج همت و چمران
۲۹۷	بخش چهارم: دیگر قالب‌ها
۲۹۹	فصل اول: نوسروده‌ها
۳۰۶	گفتار اول: پیشینه‌ی تاریخی شعر انقلاب و جنگ (معاصر)
۳۲۱	شعرهای سیاسی - اجتماعی با گرایش‌های مذهبی
۳۲۵	از شعر سفر عاشقانه
۳۲۶	گفتار دوم: سال ۱۳۵۷ سال شاعران حاشیه‌ی انقلاب
۳۳۳	گفتار سوم: نثرگرایی
۳۴۴	گفتار چهارم: باستان‌گرایی (نحوی - واژگانی - موضوعی)
۳۴۴	گفتار پنجم: کاربرد شکل قدیم واژگان
۳۵۰	گفتار ششم: کاربرد واژگان محلی
۳۵۲	گفتار هفتم: تازگی‌های شعر انقلاب و جنگ
۳۵۲	واژگان تازه
۳۵۳	آرایه‌آرایی
۳۵۷	فصل دوم: مثنوی
۳۶۱	گفتار اول: مثنوی انقلاب و جنگ
۳۶۱	مثنوی کلاسیک
۳۶۵	گفتار دوم: مثنوی نو

۳۷۳	فصل سوم : چارپاره
۳۷۷	فصل چهارم : دوبیتی و رباعی
۳۷۷	رباعی
۳۷۹	دوبیتی
۳۸۰	دوبیتی و رباعی
۳۸۷	فصل پنجم: قصیده
۳۹۳	کتابنامه
۳۹۹	نمایه

مقدمه

آثار هنری و تخیلی و اساساً هنر در کنار فلسفه و حکمت، دو زبان جاری و استوار وجودند و هر فرهنگ و تمدن نیز، با طلایه داری هنر یا فلسفه و یا جمعی از آن دو، قوام می‌یابد و به تحقق می‌رسد.

پس آثار هنری، زبان گویای جوامع زنده‌ای هستند که در طی طریق تکامل خویش، به اصلاح و انقلاب‌های درونی و بیرونی دست می‌یازند. آثار هنری و ادبی؛ هم سخنگوی تحول و مطالبات یک قوم است و هم پرچم شناسنده و هویت بخش به فرهنگ آن. شعر به عنوان یکی از اصیل‌ترین مآثر هنری و ادبی هر فرهنگ، مهم‌ترین بستر ظهور و بروز این رسالت دیرینه در فرهنگ اسلامی ایرانیان است که از دیرباز جدی‌ترین ابزار و اهرم و رایج‌ترین زبان مفهومی آنان بوده است. پس از ورود اسلام، شاعران در اصلاح، تحکیم، تجمیل و یا تثبیت جریان‌های اجتماعی و تاریخی عمده‌ترین نقش را ایفا کرده‌اند و در ریزش‌ها و رویش‌ها، به دنبال آن بودند تا ترجمان هویت مردمانی باشند که در طول تاریخ خود دین‌دار بودند و آزاده؛ و عظمت تمدنی خویش را نیز مرهون همین حقیقت می‌دانستند.

انقلاب اسلامی، نقطه‌ای عطفی بر یکی از مهم‌ترین برهه‌های فرهنگ اسلامی ایران است که اگرچه ظاهر آن در ساحت سیاست تجلی یافته، اما باطن اصیل آن، در عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگی این جامعه تحقق یافته و خواهد یافت. عصاره‌ی رسالت انقلاب اسلامی، هویت بخشی به جامعه‌ای بود که در عین قوت و استعداد، نیروی حرکت و اعتماد و شکوفایی را از او ستانده بودند؛ جامعه‌ای که نه تنها در مرزهای

